

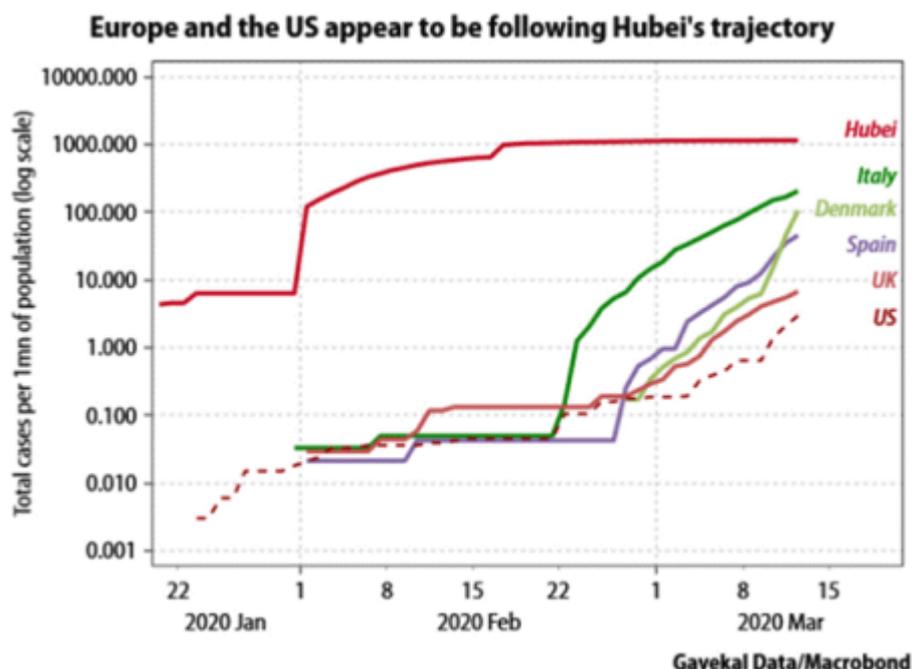
του Michael Roberts

(σε μετάφραση ΚΜ για το Avantgarde)

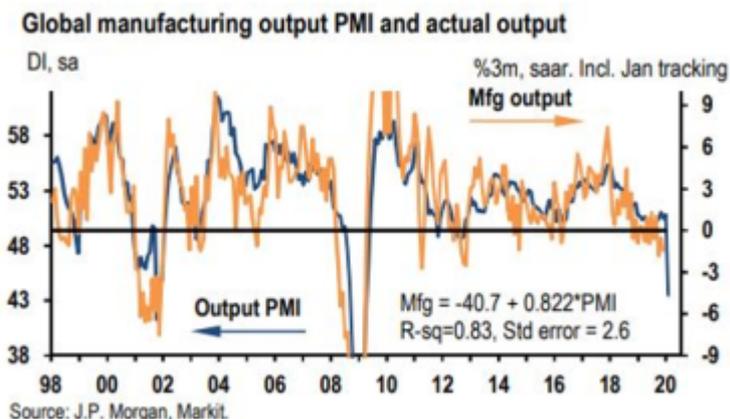
Είμαι βέβαιος ότι όταν αυτή η καταστροφή τελειώσει, οι καθώς πρέπει οικονομολόγοι και οι αρχές θα ισχυριστούν ότι ήταν μια εξωγενής κρίση που δεν είχε καμία σχέση με οποιαδήποτε εγγενή ατέλεια στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής και την κοινωνική δομή. Έφταιγε απλά ο ιός. Αυτό ήταν το επιχείρημα του κυρίαρχου ρεύματος μετά τη Μεγάλη ύφεση του 2008-9 και θα επαναληφθεί το 2020.

Καθώς γράφω η πανδημία του κορονοϊού (όπως έχει οριστεί επίσημα), δεν έχει φτάσει ακόμα στο μέγιστο. Προφανώς ξεκινώντας από την Κίνα (αν και υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορεί να έχει ξεκινήσει και σε άλλα μέρη), έχει πλέον εξαπλωθεί σ' όλο τον κόσμο. Ο αριθμός λοιμώξεων είναι τώρα μεγαλύτερος εκτός της Κίνας από ό,τι μέσα. Τα περιστατικά στην Κίνα έχουν σταθεροποιηθεί, αλλού υπάρχει ακόμη μια εκθετική αύξηση.

Αυτή η βιολογική κρίση έχει δημιουργήσει πανικό στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Τα χρηματιστήρια έχουν βυθιστεί κατά 30% σε διάστημα λίγων βδομάδων. Ο φανταστικός κόσμος όλων των αυξανόμενων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που χρηματοδοτούνται από το χαμηλότερο κόστος δανεισμού έχει τελειώσει.

Ο COVID-19 φαίνεται να είναι ένας «γνωστός άγνωστος», όπως η παγκόσμια οικονομική κατάρρευση τύπου «μαύρου κύκνου» που προκάλεσε τη μεγάλη ύφεση πριν από δέκα χρόνια. Όμως, ο COVID-19, ακριβώς όπως η οικονομική κατάρρευση, δεν είναι πραγματικά ένας κεραυνός εν αιθρία – ένα λεγόμενο «σοκ» σε μια κατά τα άλλα αρμονικά αναπτυσσόμενη καπιταλιστική οικονομία. Ακόμα και πριν από την πανδημία που έπληξε, τις περισσότερες μεγάλες καπιταλιστικές οικονομίες, είτε στον αποκαλούμενο αναπτυγμένο κόσμο είτε στις «αναπτυσσόμενες» οικονομίες του «Παγκόσμιου Νότου», η οικονομική δραστηριότητα ήταν ήδη σε φάση επιβράδυνσης, με ορισμένες οικονομίες να έχουν ήδη συνάψει συμβάσεις παραγωγής και επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο, και πολλές άλλες να βρίσκονται στο χείλος του γκρεμού.

Ο COVID-19 ήταν το σημείο ανατροπής. Μια αναλογία είναι να φανταστεί κανείς έναν αμμόλοφο που κτίζει κάποιος μέχρι την κορυφή, τότε οι κόκκοι άμμου αρχίζουν να γλιστρούν και έπειτα έρχεται ένα συγκεκριμένο σημείο που ένας ακόμα κόκκος άμμου, ρίχνει ολόκληρη το λόφο κάτω. Εάν είστε μετακενσιανός, ίσως προτιμάτε να το ονομάζετε «Minsky moment», αφότου ο Hyman Minsky, ισχυρίστηκε ότι ο καπιταλισμός φαίνεται να είναι σταθερός μέχρι να μην είναι, επειδή η σταθερότητα δημιουργεί αστάθεια. Ένας μαρξιστής θα έλεγε, ναι, υπάρχει αστάθεια αλλά αυτή η αστάθεια μετατρέπεται σε μια χιονοστιβάδα περιοδικά λόγω των υποκείμενων αντιφάσεων του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής για το κέρδος.

Επίσης, με άλλο τρόπο, ο COVID-19 δεν ήταν ένας «γνωστός άγνωστος». Στις αρχές του 2018, κατά τη διάρκεια συνάντησης στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας στη Γενεύη, μια ομάδα εμπειρογνομώνων (R & D Blueprint) επεξεργάστηκε τον όρο «Ασθένεια Χ»:

Προέβλεπαν ότι η επόμενη πανδημία θα προκληθεί από έναν άγνωστο νέο παθογόνο παράγοντα, που δεν είχε εισέλθει ακόμα στον ανθρώπινο πληθυσμό. Η ασθένεια Χ πιθανώς θα προέλθει από έναν ιό προερχόμενο από ζώα και θα εμφανιστεί κάπου στον πλανήτη όπου η οικονομική ανάπτυξη ωθεί τους ανθρώπους και την άγρια πανίδα να βρίσκονται όλο και πιο κοντά.

Η ασθένεια Χ θα μπορούσε μάλλον να μπερδευτεί με άλλες ασθένειες νωρίς στο ξέσπασμα και θα εξαπλωθεί γρήγορα και σιωπηλά, εκμεταλλευόμενη τα ανθρώπινα δίκτυα ταξιδιών και εμπορίου, θα φθάσει σε πολλές χώρες και θα χωρίς περιορισμό. Η ασθένεια Χ θα έχει ποσοστό θνησιμότητας υψηλότερο από την εποχική γρίπη αλλά θα εξαπλώνεται τόσο εύκολα όσο η γρίπη. Θα αναστατώσει τις χρηματοπιστωτικές αγορές προτού ακόμη φτάσει σε κατάσταση πανδημίας. Με λίγα λόγια, ο Covid-19 είναι η ασθένεια Χ.

Όπως υποστηρίζει ο σοσιαλιστής βιολόγος Rob Wallace, οι πληγές δεν είναι μόνο μέρος της κουλτούρας μας, προκαλούνται από αυτό. Ο Μαύρος Θάνατος εξαπλώθηκε στην Ευρώπη στα μέσα του 14ου αιώνα με την ανάπτυξη του εμπορίου κατά μήκος του Δρόμου του Μεταξιού. Από την κτηνοτροφία προέκυψαν νέα στελέχη της γρίπης. Ο Ebola, ο SARS, ο MERS και τώρα ο Covid-19 έχουν συνδεθεί με την άγρια φύση. Οι πανδημίες αρχίζουν συνήθως ως ιοί σε ζώα που μεταπηδούν στους ανθρώπους όταν έρθουμε σε επαφή μαζί τους. Αυτές οι εξελίξεις αυξάνονται εκθετικά καθώς το οικολογικό αποτύπωμα μας φέρνει πιο κοντά στην άγρια φύση σε απομακρυσμένες περιοχές και το εμπόριο άγριων ζώων φέρνει τα ζώα αυτά στα αστικά κέντρα. Η άνευ προηγουμένου κατασκευή νέων δρόμων, η αποψίλωση των δασών, η εκχέρσωση της γης και η γεωργική ανάπτυξη, καθώς και η παγκοσμιοποίηση των μετακινήσεων και του εμπορίου, μας καθιστούν εξαιρετικά ευαίσθητους σε παθογόνους παράγοντες όπως ο Κορονοϊός.

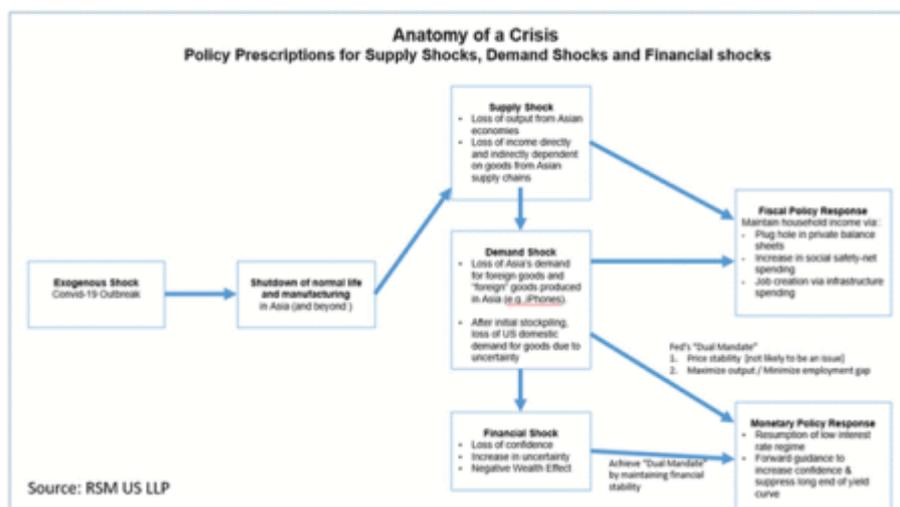
Υπάρχει ένα ανόητο επιχείρημα μεταξύ των mainstream οικονομολόγων σχετικά με το εάν ο οικονομικός αντίκτυπος του COVID-19 είναι «σοκ της προσφοράς» ή «σοκ της ζήτησης». Η νεοκλασική σχολή ισχυρίζεται ότι είναι ένα σοκ της προσφοράς, επειδή σταματά την παραγωγή ενώ οι Κεϋνσιανοί υποστηρίζουν ότι είναι πραγματικά ένα σοκ στη ζήτηση επειδή οι άνθρωποι και οι επιχειρήσεις δεν θα ξοδεύουν για ταξίδια, υπηρεσίες κλπ.

Πρώτον, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δεν είναι πραγματικά ένα «σοκ», αλλά το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της προσπάθειας του κεφαλαίου για κέρδος στη γεωργία και τη φύση και από την ήδη αναιμική κατάσταση της καπιταλιστικής παραγωγής το 2020.

Και δεύτερον, ξεκινά με την προσφορά και όχι με τη ζήτηση, όπως ισχυρίζονται οι

Κεϋνσιανοί. Όπως δήλωσε ο Μαρξ: «Κάθε παιδί γνωρίζει ότιαν ένα έθνος πάψει να εργάζεται, δεν θα πω για ένα χρόνο, αλλά ακόμα και για μερικές εβδομάδες, θα χαθεί». (K Marx προς Kugelmann, Λονδίνο, 11 Ιουλίου 1868). Είναι η παραγωγή, το εμπόριο και οι επενδύσεις που σταματούν για πρώτη φορά όταν τα καταστήματα, τα σχολεία, οι επιχειρήσεις κλείνουν για να συγκρατήσουν την πανδημία. Φυσικά, στη συνέχεια, εάν οι άνθρωποι δεν μπορούν να εργαστούν και οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να πουλήσουν, τότε τα εισοδήματα μειώνονται και οι δαπάνες καταρρέουν και αυτό δημιουργεί ένα «σοκ στη ζήτηση». Πράγματι, αυτός είναι ο τρόπος που όλες τις καπιταλιστικές κρίσεις: αρχίζουν με συρρίκνωση της προσφοράς και καταλήγουν σε πτώση της κατανάλωσης - και όχι το αντίστροφο.

Εδώ είναι μια κύρια (και ακριβής) άποψη της ανατομίας των κρίσεων.

Μερικοί αισιόδοξοι στον οικονομικό κόσμο υποστηρίζουν ότι το σοκ COVID-19 για τις χρηματιστηριακές αγορές θα καταλήξει όπως στις 19 Οκτωβρίου 1987. Τη Δευτέρα εκείνη τη Δευτέρα η χρηματιστηριακή αγορά βυθίστηκε πολύ γρήγορα, ακόμα περισσότερο από τώρα, αλλά μέσα σε λίγους μήνες ήταν επανήλθε και με το παραπάνω. Ο σημερινός υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ, Steven Mnuchin, είναι σίγουρος ότι ο οικονομικός πανικός θα καταλήξει στο 1987. «Ξέρετε, κοιτάζω πίσω σε ανθρώπους που αγόρασαν μετοχές μετά τη συντριβή το 1987, άνθρωποι που αγόραζαν μετοχές μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση», συνέχισε. «Για τους μακροπρόθεσμους επενδυτές, αυτή θα είναι μια μεγάλη επενδυτική ευκαιρία». «Πρόκειται για ένα βραχυπρόθεσμο πρόβλημα. Μπορεί να είναι μερικοί μήνες, αλλά θα πετύχουμε και η οικονομία θα είναι ισχυρότερη από ποτέ», δήλωσε ο γραμματέας

του Treasury.

Οι παρατηρήσεις του Mnuchin επαναλήφθηκαν από τον οικονομικό σύμβουλο του Λευκού Οίκου Larry Kudlow, ο οποίος προέτρεψε τους επενδυτές να εκμεταλλευτούν την ταπεινωτική χρηματιστηριακή αγορά εν μέσω φόβων για το coronavirus. «Οι μακροπρόθεσμοι επενδυτές θα πρέπει να σκεφτούν σοβαρά την αγορά αυτών των βημάτων», περιγράφοντας την κατάσταση της αμερικανικής οικονομίας ως «ήχο». Ο Kudlow επανέλαβε όσα είπε μόλις δύο εβδομάδες πριν από το παγκόσμιο οικονομικό κραχ του Σεπτεμβρίου 2008: «Για όσους από εμάς προτιμούν να κοιτάξουμε μπροστά, μέσα από το παρμπρίζ, οι προοπτικές για τα αποθέματα γίνονται όλο και καλύτερα».

Το κραχ του 1987 αποδόθηκε στις εντεινόμενες εχθροπραξίες στον Περσικό Κόλπο που οδήγησαν σε αύξηση των τιμών του πετρελαίου, φόβο για υψηλότερα επιτόκια, πενταετή αγορά χωρίς σημαντική διόρθωση και εισαγωγή μηχανογραφημένων συναλλαγών. Καθώς η οικονομία ήταν θεμελιωδώς «υγιής», δεν κράτησε. Πράγματι, η κερδοφορία του κεφαλαίου στις μεγάλες οικονομίες αυξανόταν και κορυφώθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1990 (αν και σημειώθηκε πτώση το 1991). Έτσι το 1987 ήταν αυτό που ο Μαρξ χαρακτήρισε καθαρό «οικονομικό κραχ» λόγω της αστάθειας που είναι εγγενής στις κερδοσκοπικές κεφαλαιαγορές.

Αλλά αυτό δεν αφορά το 2020. Αυτή τη φορά η κατάρρευση της χρηματιστηριακής αγοράς θα ακολουθήσει μια οικονομική ύφεση όπως το 2008. Αυτό συμβαίνει επειδή, όπως υποστήριξα σε προηγούμενες θέσεις, τώρα η κερδοφορία του κεφαλαίου είναι χαμηλή και τα παγκόσμια κέρδη είναι στάσιμα στην καλύτερη περίπτωση, ακόμα και πριν ξεσπάσει ο COVID-19. Το παγκόσμιο εμπόριο και οι επενδύσεις μειώνονται και δεν αυξάνονται. Οι τιμές του πετρελαίου έχουν καταρρεύσει, δεν έχουν αυξηθεί. Και ο οικονομικός αντίκτυπος του COVID-19 εμφανίστηκε αρχικά στην αλυσίδα εφοδιασμού, όχι σε ασταθείς χρηματοπιστωτικές αγορές.

Ποιο θα είναι το μέγεθος της ύφεσης που θα έρθει; Υπάρχει ένα εξαιρετικό έγγραφο από τον Pierre-Olivier Gourinchas που υποδεικνύει τις πιθανές επιπτώσεις. Δείχνει το συνηθισμένο διάγραμμα της πανδημικής υγείας να κάνει τον κύκλο της. Χωρίς καμία ενέργεια, η πανδημία παίρνει τη μορφή της καμπύλης της κόκκινης γραμμής, οδηγώντας σε τεράστιο αριθμό περιπτώσεων και θανάτων. Με τη δράση για την απομόνωση και την κοινωνική απομόνωση, η αιχμή της (μπλε) καμπύλης μπορεί να καθυστερήσει και να μετριάσει, ακόμα και αν η πανδημία εξαπλωθεί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αυτό υποτίθεται ότι μειώνει τον ρυθμό της λοίμωξης και τον αριθμό των θανάτων.

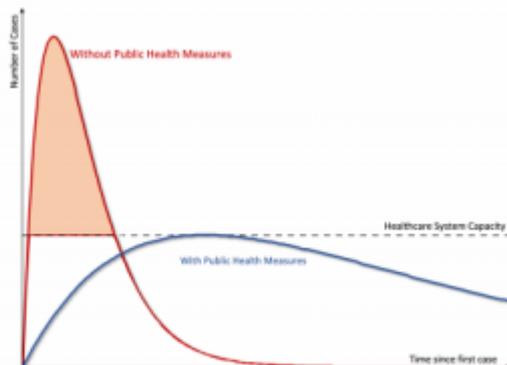

Figure 1: Flattening the Pandemic Curve

Η πολιτική δημόσιας υγείας θα πρέπει να στοχεύει στην «ισοπέδωση της καμπύλης» με την επιβολή δραστικών μέτρων κοινωνικής απομόνωσης και την προώθηση πρακτικών υγείας για τη μείωση του ποσοστού μετάδοσης. Επί του παρόντος, η Ιταλία ακολουθεί την κινεζική προσέγγιση της συνολικής απομόνωσης, ακόμα και αν μπορεί να κλείνει τις σταθερές πόρτες μετά την εμφάνιση του ιού. Το Ηνωμένο Βασίλειο επιχειρεί μια πολύ επικίνδυνη προσέγγιση της αυτοαπομόνωσης για τους ευάλωτους και επιτρέπει στους νέους και τους υγιείς να μολυνθούν προκειμένου να δημιουργήσουν την αποκαλούμενη «ανοσία της αγέλης» αποφεύγοντας έτσι την κατάρρευση του συστήματος υγείας. Αυτό που σημαίνει αυτή η προσέγγιση είναι ουσιαστικά η διαγραφή των παλαιών και των ευάλωτων επειδή πρόκειται να πεθάνουν ούτως ή άλλως εάν μολυνθούν και αποφεύγοντας απόλυτο αποκλεισμό που θα έβλαπτε την οικονομία (και τα κέρδη). Η αμερικανική προσέγγιση είναι βασικά να μην κάνει τίποτα: χωρίς μαζικές δοκιμές, χωρίς αυτοαπομόνωση, χωρίς κλείσιμο δημόσιων εκδηλώσεων· απλά περιμένετε μέχρι οι άνθρωποι να αρρωστήσουν και στη συνέχεια αντιμετωπίστε τις σοβαρές υποθέσεις.

Θα μπορούσαμε να αποκαλέσουμε αυτή την τελευταία προσέγγιση την απάντηση του Malthus. Ο πλέον αντιδραστικός των κλασικών οικονομολόγων στις αρχές του 19ου αιώνα ήταν ο Αιδεσιμότατος Θωμάς Μάλθους, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι υπήρχαν πάρα πολλοί «μη παραγωγικοί» φτωχοί άνθρωποι στον κόσμο, επομένως οι τακτικές μάλιστα και ασθένειες ήταν απαραίτητες και αναπόφευκτες για να γίνουν οι οικονομίες πιο παραγωγικές.

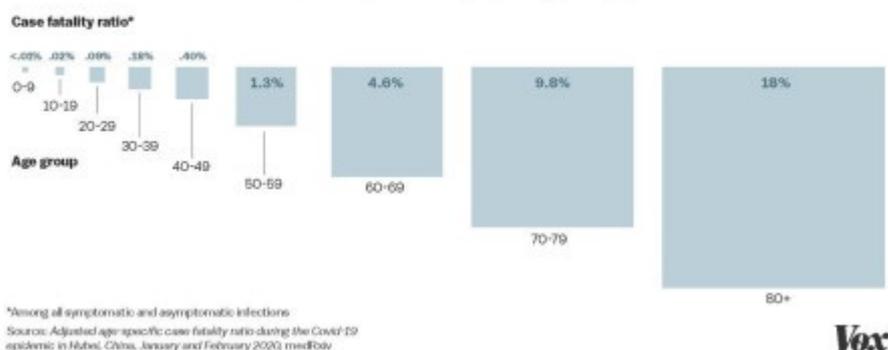
Ο βρετανικός συντηρητικός δημοσιογράφος Jeremy Warner υποστήριξε αυτό το επιχείρημα για την πανδημία Covid-19 που «σκοτώνει κυρίως τους ηλικιωμένους».

«Για να το θέσουμε διαφορετικά, από μια εντελώς αδιάφορη οικονομική προοπτική, ο

COVID-19 μπορεί να αποδειχθεί ελαφρώς ευεργετικός μακροπρόθεσμα με τη δυσανάλογη θανάτωση των εξαρτημένων ηλικιωμένων». Απαντώντας στην κριτική «Προφανώς, για όσους πλήττονται είναι μια ανθρώπινη τραγωδία ανεξαρτήτως ηλικίας, αλλά αυτό είναι ένα κομμάτι για την οικονομία, όχι το άθροισμα της ανθρώπινης δυστυχίας». Πράγματι, γι' αυτό το λόγο ο Μαρξ αποκαλούσε τα Οικονομικά στις αρχές του 19ου αιώνα - τη φιλοσοφία της δυστυχίας.

Covid-19's case fatality rate increases with age, according to China's data

Estimated case fatality risk in Hubei, China, January-February 2020

Ο λόγος για τον οποίο οι αμερικανικές και βρετανικές κυβερνήσεις δεν θα επιβάλουν (ακόμα) δρακόντεια μέτρα, όπως στην Κίνα τελικά και τώρα στην Ιταλία (καθυστερημένα) και αλλού, είναι επειδή αναπόφευκτα θα κατακλύσει την καμπύλη μακροοικονομικής ύφεσης. Εξετάστε την Κίνα ή την Ιταλία: η κοινωνική απομόνωση απαιτεί κλείσιμο σχολείων, πανεπιστημίων, περισσότερων μη βασικών επιχειρήσεων ζητώντας παράλληλα από το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας να μένει στο σπίτι. Ενώ μερικοί άνθρωποι μπορεί να είναι σε θέση να εργαστούν από το σπίτι, αυτό παραμένει ένα μικρό κλάσμα του συνολικού εργατικού δυναμικού. Ακόμη και αν η εργασία από το σπίτι είναι μια επιλογή, η βραχυπρόθεσμη διακοπή της εργασίας και της οικογενειακής ρουτίνας είναι σημαντική και ενδέχεται να επηρεάσει την παραγωγικότητα. Με λίγα λόγια, η καλύτερη πολιτική για τη δημόσια υγεία βυθίζει την οικονομία σε μια απότομη στασιμότητα. Το σοκ της προσφοράς.

Η οικονομική ζημία θα είναι σημαντική. Ο Gourinchas προσπαθεί να μοντελοποιήσει τον αντίκτυπο. Υποθέτει ότι σε σχέση με μια βασική γραμμή, τα μέτρα περιορισμού μειώνουν την οικονομική δραστηριότητα κατά 50% για ένα μήνα και κατά 25% για τον επόμενο, μετά τον οποία η οικονομία επιστρέφει στη γραμμή βάσης. «Το σενάριο αυτό θα εξακολουθούσε να προκαλεί τεράστιο πλήγμα στους αριθμούς του ΑΕΠ, με μείωση της ετήσιας αύξησης της παραγωγής κατά 6,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Επεκτείνετε το κλείσιμο του 25%

για ένα ακόμη μήνα και η μείωση της ετήσιας αύξησης της παραγωγής (σε σχέση με το προηγούμενο έτος) φτάνει σχεδόν το 10%! «Ως σημείο σύγκρισης, η μείωση της αύξησης της παραγωγής στις ΗΠΑ κατά τη διάρκεια της «μεγάλης ύφεσης» για το 2008-09 ήταν περίπου 4,5%. Ο Γουρίνχας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «πρόκειται να βρεθούμε σε ύφεση που θα μπορούσε να επιβραδύνει τη μεγάλη ύφεση».

Στην κορυφή της μεγάλης ύφεσης, η αμερικανική οικονομία έχανε θέσεις εργασίας με ρυθμό 800.000 εργαζόμενους το μήνα, αλλά η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων εξακολουθούσε να εργάζεται. Το ποσοστό ανεργίας έφθασε στο «μόλις» 10%. Αντιθέτως, ο κορονοϊός δημιουργεί μια κατάσταση όπου -για σύντομο χρονικό διάστημα- το 50% ή περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να μην είναι σε θέση να εργαστούν. Ο αντίκτυπος στην οικονομική δραστηριότητα είναι συγκριτικά πολύ μεγαλύτερος.

Το συμπέρασμα είναι ότι η οικονομία, όπως και το σύστημα υγείας, αντιμετωπίζει το πρόβλημα της «ισοπέδωσης της καμπύλης». Το αποτέλεσμα είναι ότι η οικονομία, όπως και το σύστημα υγείας, αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα «ισοπέδωσης της καμπύλης». Η κόκκινη καμπύλη απεικονίζει την παραγωγή που χάθηκε κατά τη διάρκεια μιας απότομης και έντονης ύφεσης, η οποία ενισχύθηκε από τις οικονομικές αποφάσεις εκατομμυρίων οικονομικών παραγόντων που προσπαθούν να προστατεύσουν τους εαυτούς τους περικόπτοντας τις δαπάνες, αναβάλλοντας τις επενδύσεις, μειώνοντας τις πιστώσεις και γενικά αποδυναμώνοντας κάθε δραστηριότητα.

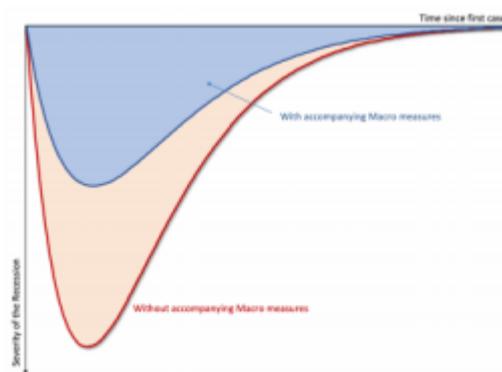
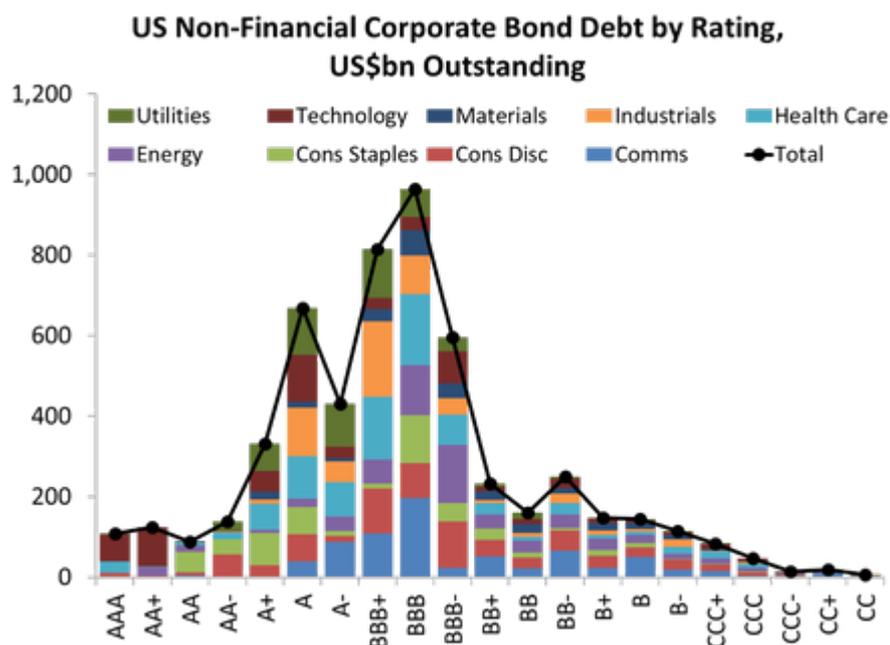

Figure 2: Flattening the Recession Curve

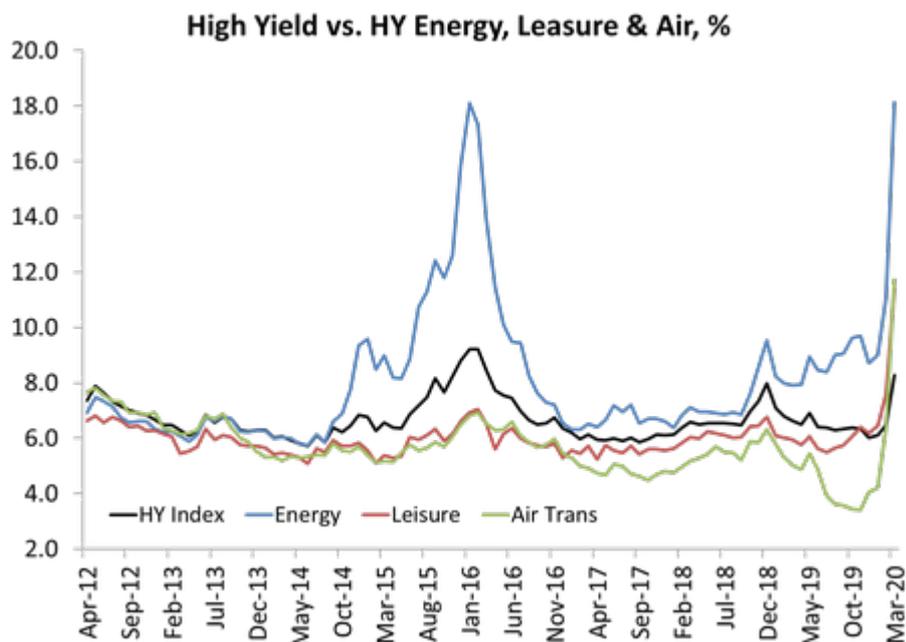
Τι πρέπει να κάνετε για να ισοπεδώσετε την καμπύλη; Οι κεντρικές τράπεζες μπορούν και παρέχουν έκτακτη ρευστότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Οι κυβερνήσεις μπορούν να αναπτύξουν στοχοθετημένα δημοσιονομικά μέτρα ή ευρύτερα προγράμματα για τη στήριξη

της οικονομικής δραστηριότητας. Αυτά τα μέτρα θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην «ισοπέδωση της οικονομικής καμπύλης», δηλαδή στον περιορισμό της οικονομικής απώλειας, όπως στην μπλε καμπύλη, με τη διατήρηση και την απασχόληση των εργαζομένων, ώστε να μπορούν να πληρώσουν λογαριασμούς ή να καθυστερήσουν ή να διαγραφούν λογαριασμοί για μια περίοδο. Οι μικρές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν για να ξεπεράσουν τη θύελλα και οι τράπεζες να εξοικονομηθούν, όπως στη μεγάλη ύφεση.

Ωστόσο, η χρηματοπιστωτική κρίση εξακολουθεί να αποτελεί υψηλό κίνδυνο. Στις ΗΠΑ, το εταιρικό χρέος έχει αυξηθεί και συγκεντρώνεται σε ομόλογα που εκδίδονται από τις ασθενέστερες εταιρείες (BBB ή χαμηλότερα).

Και ο τομέας της ενέργειας πλήττεται από διπλή αναταραχή καθώς οι τιμές του πετρελαίου έχουν βυθιστεί. Τα ασφάλιστρα κινδύνου ομολόγων (το κόστος των δανείων) έχουν αυξηθεί στον τομέα της ενέργειας και των μεταφορών.

Η νομισματική χαλάρωση σίγουρα δεν θα είναι αρκετή για να ισοπεδώσει την καμπύλη.

Τα επιτόκια της κεντρικής τράπεζας είναι ήδη κοντά ή κάτω από το μηδέν.

Και οι τεράστιες ενέσεις πίστωσης ή χρήματος στο τραπεζικό σύστημα θα είναι σαν να «τεντώνεις τη χορδή» στην επίδρασή τους στην παραγωγή και τις επενδύσεις.

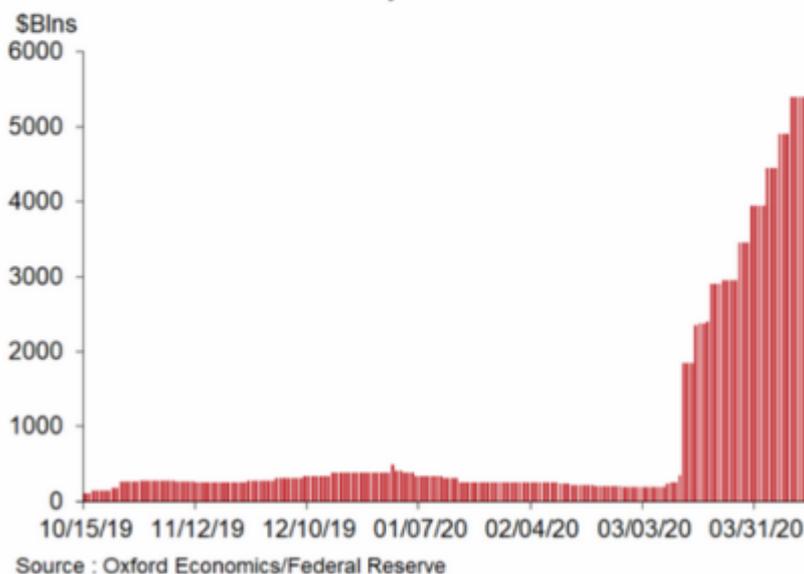
Η φτηνή χρηματοδότηση δεν θα επιταχύνει την αλυσίδα της προσφοράς ούτε θα κάνει τους ανθρώπους να ταξιδεύουν ξανά.

Ούτε θα βοηθήσει τα εταιρικά κέρδη εάν οι καταναλωτές δεν ξοδεύουν.

In response to the market turmoil and increasing demand for liquidity, the Federal reserve has massively increased the potential size of outstanding repos to as much as **\$5.4 trillion** in the weeks ahead.

Posted on
WSJ: The Daily Shot
13-Mar-2020
@SoberLook

US: Federal Reserve repo amounts offered

Contact: Kathy Bostjancic | kathybostjancic@oxfordeconomics.com

Source: [Oxford Economics](#)

Ο κύριος οικονομικός μετριασμός θα πρέπει να προέλθει από τη δημοσιονομική πολιτική. Οι διεθνείς οργανισμοί όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα προσέφεραν 50 δισ. Δολάρια. Οι εθνικές κυβερνήσεις δρομολογούν τώρα διάφορα προγράμματα δημοσιονομικών κινήτρων. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ανακοίνωσε μεγάλες δαπάνες στον τελευταίο προϋπολογισμό της και το αμερικανικό Κογκρέσο συμφώνησε σε έκτακτες δαπάνες.

Είναι όμως αρκετό να ισοπεδώσουμε την καμπύλη εάν δύο μήνες εμπλοκής χτυπήσουν τις περισσότερες οικονομίες κατά ένα συγκλονιστικό 10%; Κανένα από τα τρέχοντα

δημοσιονομικά πακέτα δεν προσεγγίζει το 10% του ΑΕΠ. Πράγματι, στη Μεγάλη Ύφεση, μόνο η Κίνα παρέδωσε ένα τέτοιο ποσό. Οι προτάσεις της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου ανέρχονται μόλις στο 1,5% του μέγιστου ΑΕΠ, ενώ στην Ιταλία στο 1,4% και στις ΗΠΑ κάτω από 1%.

Υπάρχει μια πιθανότητα μέχρι τα τέλη Απριλίου να έχουμε δει τον παγκόσμιο συνολικό αριθμό περιστατικών να κορυφώνεται και μετά να αρχίσει να μειώνεται. Αυτό ελπίζουν και σχεδιάζουν οι κυβερνήσεις. Εάν συμβεί αυτό το αισιόδοξο σενάριο, ο κορωνοϊός δεν θα εξαφανιστεί. Γίνεται ακόμα ένας παθογόνος ιός που μοιάζει με γρίπη (τον οποίο γνωρίζουμε ελάχιστα) που θα μας χτυπάει κάθε χρόνο όπως οι προκάτοχοί του. Αλλά ακόμα και δύο μήνες απομόνωση θα προκαλέσει τεράστιες οικονομικές ζημιές. Και τα προγραμματισμένα πακέτα νομισματικών και δημοσιονομικών κινήτρων δεν πρόκειται να αποτρέψουν μια βαθιά ύφεση, ακόμη και αν μειώσουν σε κάποιο βαθμό την «καμπύλη». Τα χειρότερα δεν έχουν έρθει ακόμα.

Πηγή: [AVANTGARDE](#)